

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

09.08.2017

ASIA Vastaselitys Helsingin kaupunginhallituksen selitykseen Helsingin Yleiskaavan 2016 hyväksymistä koskevassa asiassa.

Viite: Lausuntopyyntö 09.06.2017 (diaarinumero 15765/16/4102).

VASTASELITYKSEN ANTAJA

Malmin lentoaseman ystävät ry (MLY)

SELITYS, JOTA VASTASELITYS KOSKEE

Helsingin kaupunginhallituksen lausunto 22.5.2017 kaupunginvaltuuston päätöksestä tehdyistä valituksista koskien Helsingin uutta yleiskaavaa – kaupunkikaavaa

VASTASELITYS

Perehdyttyämme Helsingin kaupunginhallituksen lausuntoon yleiskaavasta 5.12.2016 tekemästämme valituksesta katsomme, ettei kaupunginhallitus ole esittänyt tyydyttäviä perusteluja valituksemme kumoamiseksi.

1. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 1 liittyen pääkaupunkiseudun yhteiseen yleiskaavaan, joten oletamme tämän asian paikkansa pitäväksi.
2. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 2 liittyen elävään kulttuuriperintöön. Elävän kulttuuriperinnön säilyttämisestä on säädetty Valtioneuvoston asetuksessa aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta (Vna 47/2013). Kaava on elävän kulttuuriperinnön osalta valtioneuvoston asetuksen vastainen ja ilmeisen puutteellisesti selvitetty. Katsomme siten valituksemme perustelut tältä osin toteen osoitetuiksi. Helsingin kaupungin toimivalta ei riitä päättämään asiassa valtioneuvoston asetuksen vastaisesti.
3. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohdan 2 Malmin lentokentän kiitoteiden ja koko lentokenttäalueen osuutta ja sen RKY-merkinnän osuutta MRL:n vastaisesti. Kulttuuriympäristöarvojen puutteellista arviointia ja valtioneuvoston päätöksen vastaisuutta ei voida perustella ja ohittaa sillä, että asiaa pohditaan myöhemmissä kaavoitusvaiheissa. MRL:n 5 §:n tavoitteet tulee ottaa huomioon riittävästi jokaisessa kaavoitusvaiheessa.

Katsomme kaupunginhallituksen vastineen perusteella, että yleiskaava on Valtioneuvoston päätöksen 22.12.2009 (ns. RKY-päätös) vastainen ja siten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen. Helsingin kaupunki on antanut lausunnon RKY-päätöksen käsittelyn yhteydessä ja heidän lausunnossaan (9.6.2008, DN:o 2008-1006) on esitetty, että: *”Kaupunginhallituksen mielestä Malmin lentokentän alueelta valtakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi tulee osoittaa vain lentokentän arvokas rakennuskanta”*. Valtio on kuitenkin säätänyt asiassa Helsingin kaupungin tahdon vastaisesti. Asia on siis käsitelty tältä osin jo valtioneuvoston

päätöstä laadittaessa. Helsingin kaupungin toimivalta ei riitä säätämään samasta asiasta valtioneuvoston tahdon ja päätöksen vastaisesti myöhemmin.

Uudenmaan ympäristökeskus on RKY-päätöksen laadinnan yhteydessä lausunut (28.9.2005, UUS-2005-J-5-27), että *”Ympäristökeskus pitää tärkeänä, ettei kohteita karsita eikä ole pääkaupunkiseudulla karsittu niihin kohdistuvien rakennus- ja kaavoituspainoiden johdosta”*. Ympäristökeskus on siis nähnyt RKY-arvojen suurimmaksi uhaksi rakennus- ja kaavoituspainot, ja RKY-päätöksen suojana tätä painetta vastaan. Yleiskaava ja sen valituksista annettu lausunto ovat ristiriidassa Ympäristökeskuksen lausunnon kanssa.

Helsingin kaupunki on valtakunnallisista maankäyttötavoitteista laatimassa lausunnossaan 26.6.2017 (HEL 2017-005549 T 03 00 00) todennut: *”On tärkeää, että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), arvokkaat maisema-alueet sekä viheralueiden laajat kokonaisuudet edelleenkin turvataan maankäyttöä linjaavissa toimissa”*. Yleiskaava ja sen valituksista annettu kaupunginhallituksen lausunto ovat ristiriidassa 26.6.2017 annetun lausunnon kanssa Malmin lentokentän RKY-alueen ja varsinkin siihen kuuluvien kiitoteiden osalta. Kaupungin itse edellyttämä RKY-alueiden turvaaminen ei toteudu sen omissa toimissa.

4. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 2 liittyen liikennejärjestelmän selvitysten puutteellisuuteen ja Malmin merkitykseen siviililentoliikenteen valtakunnallisena ja kansainvälisenä maalentoasemana. Lentoliikenne on luonteeltaan kahden päätepisteen välistä liikennettä, jossa lähdetään yhdeltä lentokentältä ja laskeudutaan toiselle. Yleiskaavan laatimisen yhteydessä ei ole selvitetty Malmin lentokentän lopettamisen vaikutuksia valtakunnallisesti. Sulkemisen vaikutukset tulee arvioida lentoliikenteen molemmissa päätepisteissä, jotta maankäyttö- ja rakennuslain riittävän selvityksen vaatimus täyttyy. Lentoliikenteen pääkaupunkiseudun pään liikenteen arvioiminen on kaavan paikallinen vaikutus ja lentoliikenteen toisen pään arviointi sen valtakunnallinen vaikutus. Valtakunnallinen vaikutus on siten täysin arvioimatta myös kaupungin antaman lausunnon perusteella.

Malmilta lennetään jatkuvasti kansainvälisiä, aikatauluttamattomia lentoja sekä EU:n alueelle että EU:n ulkopuolelle, mm. Venäjälle. Kaavan laadinnan yhteydessä ei ole selvitetty eikä kaupunginhallituksen lausunnossa ole käsitelty Malmin lentokentän sulkemisen vaikutuksia Suomen valtion kansainväliseen saavutettavuuteen. Valituksemme perustelut ovat myös näiltä osin päteviä.

5. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 2 liittyen Malmin lentokentän rooliin lentoliikenteen virallisena rajanylityspaikkana. Valtioneuvosto on 3.11.2016 vahvistanut Malmin lentokentän Vna 904/2016 6 §:n mukaiseksi rajanylityspaikaksi. Valtiovallan päätös jatkaa rajanylityspaikan olemassaoloa myös yleiskaavan valmistumisen jälkeen osoittaa, että valtion tahto on jatkaa siviili-ilmailun lentotoimintaa Malmilla, vaikka valtio onkin siirtänyt omat toimintonsa pois. Rajanylityspaikan toimintaedellytysten lakkauttaminen valtion tahdon vastaisesti ylittää Helsingin kaupungin toimivallan varsinkin, kun valtioneuvosto on kirjannut 25.3.2014 päätökseensä Malmin luovuttamisesta selkeän ehdon, jonka mukaan kentän muuttaminen asuinkäyttöön edellyttää siviili-ilmailun siirtämistä korvaavalle kentälle.

6. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 3 liittyen rakennusperinnön, perustuslain ja yleisen mielipiteen väliseen suhteeseen. Katsomme siten valituksemme perustelut tältä osin toteen osoitetuiksi.
7. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 4 liittyen kaavan pitkään aikajänteeseen, sen suhteeseen perustuslakiin eikä vuorovaikutukseen valituksemme mukaisesti. Katsomme siten valituksemme tältä osin perustelluiksi.
8. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 4 liittyen yleiseen vuorovaikutukseen ja todetaan: *”Lain edellyttämä vastaus voi olla ote kaavan hyväksyvää elintä varten muistutuksista laadittavasta yhteenvedoista ja kunnan kannanotoista muistutuksiin, kunhan sitä käy ilmi perusteltu vastaus muistutuksissa esitettyihin näkökohtiin”*.

Kaupunginhallituksen lausunto vahvistaa väitteemme vuorovaikutuksen toteutumattomuudesta. Yleiskaavasta antamamme muistutukseemme kaikkiin kohtiin ei ole vastattu perustellusti. Esimerkiksi valituksemme kohdan 7 perhos- ja lepakkokartoitukset, joista kaavoittajaa on muistutettu myös aiemmissa vaiheissa, on jätetty vastaamatta. Perhosselvitys on jätetty täysin vastaamatta. Lepakkoselvityksestä on jätetty vastaamatta siltä osin kun asia on esitetty tutkittavaksi myös muualta kuin rakennuksista. Kaupungin lepakkoselvityksissä on tutkittu lepakoiden esiintymistä vain rakennuksissa.

9. Kaupunginhallitus ei lausunnossaan anna perusteltua selitystä valituksemme kohdassa 5 esittämäämme ympäristövaikutusten arvioinnin vaillinaisuuteen. Kaupunki ei ole teettänyt minkäänlaisia luontoarvoselvityksiä esim. kentän kiitotiealueen ja sen reunustojen kasvillisuudesta, selkärangattomista eikä nisäkkäistä, vaikka kysymyksessä on nykyaikana harvinainen niittyekosysteemi, joka on osin saanut kehittyä rauhassa 1930-luvulta asti. Esimerkiksi rauhoitetun kontiaisen (Talpa europaea) maakekoja on havaittavissa monin paikoin kiitoteiden ympäristössä, mutta asia ei käy ilmi mistään kaavaa varten tehdyistä ympäristövaikutusten arvioinneista.

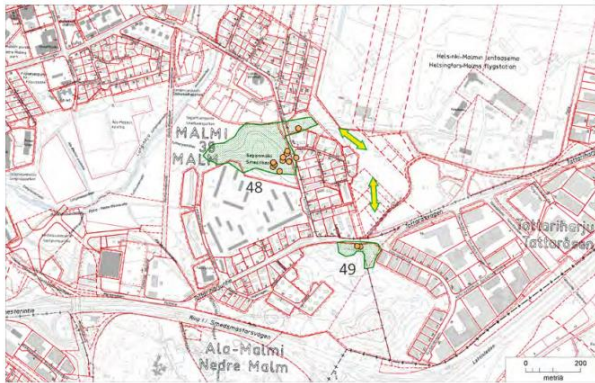
Asia on merkittävä. Esim. Kruunuvuorenrannan osayleiskaava Stansvikinkallion asuinalueen osalta kumottiin hallinto-oikeuden päätöksellä vuonna 2010 kaupungin jätettyä tekemättä riittävän tarkat luontoselvitykset.

10. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 7 liittyen luonnonsuojelulain vastaisuuteen liito-oravan osalta ja todetaan, että *”Liito-oravien osalta selvitykset ovat tarkentuneet kaavan valmistelun kuluessa.”* Väite ei kaupungin asiakirjojen päivämäärien perusteella voi pitää paikkaansa. Liito-oravaselvityksiä ei ole voitu huomioida kaavan laadinnassa. Väite liittyy myös valituksemme kohtaan 5, jonka mukaan kaava perustuu puutteellisiin, tarkoitushakuisiin ja keskeneräisiin tutkimuksiin.

Helsingin liito-oravakartoitus on valmistunut 24.10.2016. Kartoituksessa on havaittu liito-oravia Malmin lentokentän eteläosissa. Kartoituksen kuvassa 22 on kuvattu liito-oravien kulkureitti Malmin lentokentän eteläosan läpi. Kaupunginvaltuustolle 26.10.2016 esitellyssä ja 14.6.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnassa hyväksytyssä kaavaluonnoksessa sekä kaavaselistuksessa ei ole voitu huomioida liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja kuten lausunnossa annetaan ymmärtää. Hyväksytyssä yleiskaavassa liito-oravien lisääntymispaikoille on kaavoitettu

kerrostehokkuudella 1,0. Liito-oravien kulkureitin eli levähdyspaikkojen viereen on suunniteltu Malmin lentokentän alueen keskus sekä kaavoitettu kerrostehokkuudella 1,8. Yleiskaava on siten ilmeisen puutteellisen selvittämisen lisäksi luonnonsuojelulain vastainen. Liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

48-49. Malmi

Kuva 22. Liito-oravan ydinalueet ja jätösten löytöpaikat Malmilla. Toimivimmaksi arvioitu alueiden välinen kulkuyhteys on merkitty nuolella.

Helsingin kaupunginhallitus toteaa lisäksi lausunnossaan, että ”Kaava määrää suojeltavista luontoarvoista (koskee mm. direktiivilajeja, lähteitä ja muita luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita) sanallisesti ja edellyttää että luonnonsuojeluarvot otetaan huomioon tarkempiasteisessa kaavoituksessa.”

Kaupunginhallituksen lausunnossa esitetty väite on 7.2.2017 Ympäristöministeriön kunnille lähettämän kirjeen (Dnro YM1/501/2017) ja siinä viitatus KHO:n päätöksen vastainen. Kirje on päivitys vuonna 2005 lähettyyn vastaavanlaiseen kirjeeseen. Kirjeen aihe on *Liito-oravan huomiointi kaavoituksessa*, ja sen ovat laatineet ympäristöneuvokset Matti Laitio ja Esko Hyvärinen. Kirjeen mukaan: ”KHO:2002:78. KHO katsoi, että laajojen ja muusta asutuksesta erillään olevien alueiden osoittaminen asuntorakentamiseen silloin, kun alueilla on tehty liito-oravahavaintoja, edellyttää liito-oravalle tarpeellisten kulkureittien selvittämistä ja selvitystä vielä siitä, miten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyminen kaavaa toteutettaessa voidaan turvata ja sovittaa yhteen liito-oravan suojelu muiden maankäyttötarpeiden kanssa.”

Yleiskaavassa on kirjeen viestin ja KHO:n päätöksen perusteella laiminlyöty säilyttäminen ja yhteensovittaminen. Liito-oravien vaatimia viherrakenteita ei ole suunniteltu. Malmin lentokenttä on aiemman yleiskaavan mukaisena liikennealueena asutuksesta irrallinen kokonaisuus.

Koska kaava on hyväksytty 26.10.2016 vasta selvityksen valmistumisen 24.10.2016 jälkeen, asiassa tulee käsitellä myös mahdolliset esittelijän vastuut ja esteellisyys. Kaavan laatija on kaupunginhallituksen yleiskaavan valituksista antamansa lausunnon perusteella ollut tietoinen liito-oravaselvitysten tarkentumisesta jo ennen niiden valmistumista. Kaava on siitä huolimatta esitelty sellaisenaan 26.10.2016 kaupunginvaltuustolle kaupunkisuunnittelulautakunnassa 14.6.2016 hyväksytyin liitedokumentein. Kaupunginhallituksen lausunnossa todetaan: ”Juuri ennen kaavan päätöskäsittelyä vuoden 2016 selvitysten mukaan liito-oravat olivat levinneet edelleen voimakkaasti kohti itää.” Toteamuksella voidaan viitata vain liito-oravakartoitukseen, joka on

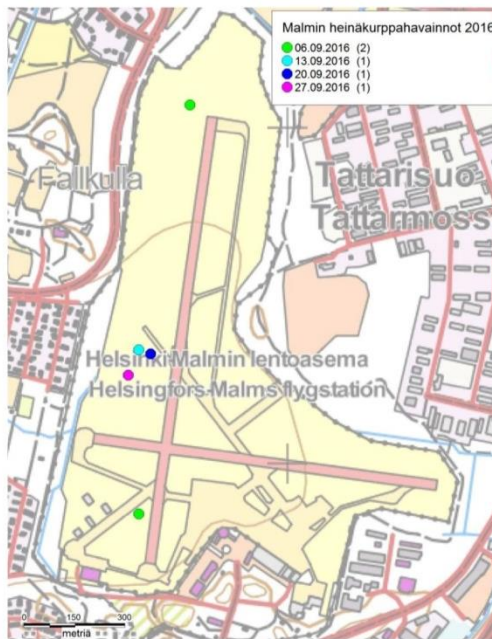
valmistunut 24.10.2016. Muuta selvitystä ei ole kaupungin Malmia koskevan projektisivun mukaan valmistunut.

Kaupunginhallituksen lausunnossa esitetyn perusteella kaava on esitelty valtuustolle ilmeisen tietoisesti ja tarkoituksellisesti luonnonsuojelulain vastaisena. Selvitykset ovat valmistuneet kauan 14.6.2016 jälkeen, ja koska lausunnossa todetaan ollun tietoisia niiden tarkentumisesta, niiden vaikutuksen voidaan katsoa jätetyn tietoisesti esittelemättä. Esittelijä ei ole jättänyt esityksestä eriävää mielipidettä yleiskaavan alkuperäisen valtuustokäsittelyn eikä tämän myöhemmän kaupunginhallituksen lausunnon esittelyn yhteydessä.

Kaupunginhallituksen lausunnon väite liito-oravaselvitysten tarkentumisesta ei päivämäärien perusteella pidä paikkaansa siltä osin kun lausunnolla annetaan kuva, että näillä tarkentuneilla selvityksillä olisi ollut tosiasiallinen vaikutus kaavaprosessiin. Lisäksi kaupunginhallituksen yleiskaavan valituksesta antamassa lausunnossa jätetään mainitsematta liito-oravien löytyminen Malmin lentokentän alueelta. Lainsäädännön perusteella myös asian käsittelyn kannalta oleellisen seikan tahallinen ilmoittamatta jättäminen voi täyttää perättömän lausuman tunnusmerkit. Perustuslain 118 §:n mukaan esittelijä vastaa siitä mitä hänen esityksestään on päätetty.

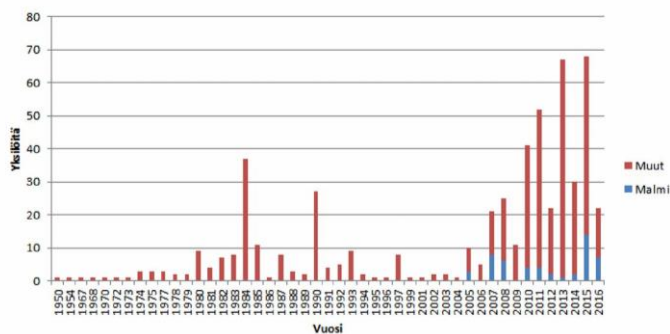
11. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 7 liittyen luonnonsuojelulain vastaisuuteen heinäkurpan osalta ja todetaan: ” *Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit on selvitetty yleiskaavan luontovaikutusten arvioinnissa.*” Kaupunginhallituksen lausunnossa jätetään mainitsematta tutkimusraportti *Heinäkurpan esiintyminen Malmin lentokentän alueella syksyllä 2016*. Kaupunginhallituksen lausunnon väite ei heinäkurpparaportin perusteella pidä paikkaansa. Heinäkurpparaporttia ei ole huomioitu kaavan laadinnassa. Väite liittyy myös valituksemme kohtaan 5 jonka mukaan kaava perustuu puutteellisiin, tarkoitushakuisiin ja keskeneräisiin tutkimuksiin.

Helsingin heinäkurpparaportti on valmistunut 25.10.2016. Kartoituksessa on havaittu heinäkurppia koko kentän alueella. Raportista ilmenee myös havaintoja saadun laskennoissa säännöllisesti yli 10 vuoden ajan. Raportin kuvassa 3-1 on kuvattu heinäkurppien esiintymispaikat vuonna 2016.

Kuva 3-1. Syysmuutokaudella 2016 havaittujen heinäkurppien sijainti Malmin lentokentällä.

Kaupunginvaltuustolle 26.10.2016 esitellyssä ja 14.6.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymässä kaavaluonnoksessa sekä kaavaselostuksessa ei ole huomioitu heinäkurpan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Heinäkurpan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen päälle on kaavoitettu voimakasta asuntorakentamista.

Kuva 3-2. Heinäkurppien yksilömäärät vuosittain Tringan havaintoaineistossa.

Raportin kuvan 3-2 mukaan Malmin lentokentän havainnot vastaavat 20-30% koko Suomen heinäkurppahavainnoista vuosina 2015-2016. Heinäkurppia on havaittu lentokentällä säännöllisesti 1950-luvulta lähtien. Havainnot ovat lisääntyneet voimakkaasti 2000-luvun puolivälistä lähtien. Tämä korostaa osaltaan yleiskaavan selvitystyön puutteellisuutta. Tuoreimmassa Suomen lintujen uhanalaistarkastelussa heinäkurppa on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Yleiskaava on siten luonnonsuojelulain vastainen. Heinäkurpan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Kaupungin tilaaman heinäkurpparaportin mukaan heinäkurpat ja harvat pesinnät on löydetty kosteilta niityiltä, jollainen Malmin lentokenttäkin on. Siten on ilmeisen selvää, että lentokentän rakentaminen johtaa valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalaisen lajin elinolojen heikkenemiseen ja paikallisesti niiden hävittämiseen.

Ottaen huomioon, että esittelijänä on toiminut molemmissa asiakokonaisuuksissa sama henkilö ja että esittelijä on ollut esittelemänsä kaupunginhallituksen yleiskaavan valituksista annetun lausunnon perusteella tietoinen heinäkurppaa koskevasta tutkimusraportista, ja että raportin huomiointi puuttuu valtuustokäsittelyssä esitetystä yleiskaava-aineistosta, esittelijän esteellisyys ja puolueettomuus tulee tutkia, samoin perustein kuin vastineessamme on esitetty liito-oravan osalta. Lisäksi tulee tutkia, täyttääkö raportin asiasisällön pois jättäminen kaupunginhallituksen yleiskaavan valituksista antamasta lausunnosta perättömän lausuman tunnusmerkit.

12. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 7 liittyen meritaimenen ja vuollejokisimpukan elinolosuhteisiin. Lausunnossa todetaan, että *”hulevesiä koskeva määräys turvaa osaltaan Vantaanjoen ja purojen veden laadun ja näissä vesistöissä elävien taimenten ja simpukoiden elinolosuhteet.”* Kaupunginhallituksen lausunnossa jätetään käsittelemättä valituksemme kohdan 7 mukainen rakennusvaiheen aikainen stabiloinnin ja paaluttamisen ja vaikutus. Vaikutusten arviointi on myös lausunnon perusteella jätetty tekemättä riittävässä laajuudessa.
13. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 7 perhosten ja erityisesti viheryökkösen (*Calamia tridens*) osalta. Katsomme siten valituksemme perustelut tältä osin päteviksi.
14. Kaupunginhallituksen lausunnossa ei käsitellä valituksemme kohtaa 7 liittyen lepakoiden suojeluun ja selvitysten puutteellisuuteen rakennusten ulkopuolisilla alueilla. Lentokentän pinta-ala on yli 130 hehtaaria, joten puute koskee merkittävää aluetta. Lepakkoselvityksessä havaittu erittäin harvinaisen kimolepakon esiintymispaikka sijaitsee kaukana kentän rakennuksista, kiitotiealueen niityn laidalla. Esiintymispaikka on vahvistunut säännölliseksi. Myös automaattiset ultraäänihavainnot kimolepakosta ovat kiitotiealueella kaukana rakennuksista. Katsomme siten valituksemme perustelut tältä osin päteviksi. Vuonna 2017 päivitetty versio lepakkoselvityksestä on liitteenä.

Kaupunki ei ole selvittänyt kaavatyössä asianmukaisesti kentän kiitoteiden niittyalueen luontoarvoja eikä sen merkitystä lepakoille, jotka ovat EU:n luontodirektiivin liitteen IV tiukkaa suojelua edellyttävien lajien luettelossa ja rauhoitettuja Suomessa.

15. Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 6 liittyen maakuntakaavan vastaisuuteen. Lausunnossa todetaan: *”Uudenmaan liitto ei ole yleiskaavaa koskevassa lausunnossaan pitänyt yleiskaavaa maakuntakaavan vastaisena”*. Tämä maininta on kaavoitusprosessin ja oikeusjärjestyksen kolmijako-opin vastainen. Maakuntakaavan vastaisuuden arviointi ei kuulu sen laatineen tahon eli Uudenmaan liiton toimivaltaan. Arvion tekeminen on oikeuslaitoksen tehtävä. Kaavan lainmukaisuuden perustelu oikeusjärjestyksen vastaisesti on osoitus kaavan laadinnan puutteellisista lähtökohdista kokonaisuutena. Lisäksi on huomioitava, että kaavaa perustellaan tältä osin kehäpäätelmällä. Myös Uudenmaan maakuntakaavan 4. vaiheesta on valitettu mm. RKY-merkintöjen, valtiollisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuuden, puutteellisen selvittämisen ja luonnonsuojelulain vastaisuuden osalta.

Kaupunginhallituksen lausunnossa käsitellään valituksemme kohtaa 6 liittyen maakuntakaavan vastaisuuteen *”Maakuntakaavan ja valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden huomioon ottaminen luontoarvojen osalta”* yhteydessä. Lausunnossa todetaan: *”Malmin lentokentän viheryhteyksiä on kehitetty ja laajennettu kattamaan lentokentälle suunnitellun asuinalueen virkistystarpeet seudullisuutta korostaen. Maunulan - Oulunkylän viheryhteys on osoitettu kaavakartalla. Sen erityiset kaupunkiekologiset arvot on tunnustettu ja kaavamääräys sisältää tavoitteen ekologisesta käytävästä. Valituksissa esille tulleita paikallisia luontoarvoja koskevat koko kaava-alueen luontoarvojen turvaamista koskevat määräykset.”* Lausunnossa todetaan, että suunnitteluperusteena ovat olleet asuinalueen virkistystarpeet.

Tämä todentaa, ettei kaavaa ole valmisteltu valtakunnallisia ja maakunnallisia lähtökohtia huomioiden. Lausunto vahvistaa väitteemme puutteellisesta ja tarkoitushakuisesta selvittämisestä luontoarvojen osalta sekä maakuntakaavan vastaisuudesta.

Lisäksi lausunnon Malmia käsittelevän osuuden väite *”voimassa olevissa maakunta- ja yleiskaavoissa kentän alue on osoitettu rakentamiseen, mikäli lentotoiminta lakkaa. Tekeillä olevassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa Malmin lentokentän alue on osoitettu tiivistettäväksi alueeksi osana maakuntakaavoitusta ohjaavien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden toteuttamista”* on MRL:n mukaisen kaavoitusprosessin ja kaavoitusjärjestyksen vastainen. Yleiskaavan perustelu valmisteilla olevalla maakuntakaavalla, jonka lopullisesta lainmukaisuudesta ei ole varmuutta, osoittaa kaavan valmistelun edenneen väärässä järjestyksessä. Kaavan valmistelun lähtökohtana tulee olla voimassa oleva maakuntakaava.

Kaupunginhallituksen lausunto vahvistaa väitteemme kaavan maakuntakaavan vastaisuudesta. Kaupunginhallituksen lausunnon perusteella Malmin lentokenttä on ollut täydessä Finavian alaisessa lentotoiminnassa voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti vielä yleiskaavaa hyväksyttäessä.

Lentokenttä on täydessä lentotoiminnassa tälläkin hetkellä ollen edelleen Suomen ylivoimaisesti vilkkain yleisilmailukenttä. Kentän ylläpitoa ja operointia on jatkanut Finavian poistuttua Malmin lentokenttäyhdistys ry.

16. Kaupunginhallituksen lausunnossa annetaan päätösasiakirjan "Hallituksen päätös rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden suunnitelmaa" (25.3.2014) ja LVM:n harrasteilmailuselvityksen 26/2014 perusteella väärää tietoa liittyen Malmin lentokentän alueeseen ja erityisesti valtion sopimukseen asiassa. Lausunnossa todetaan: *”Yleiskaavaratkaisu perustuu valtion aiemmin tekemään päätökseen lentotoiminnan lakkauttamisesta Malmin lentokentällä. Valtioneuvosto päätti 3.4.2014 julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015–2018. Siinä linjattiin, että Malmin lentokenttä otetaan asutokäyttöön ja että valtion toiminnot lopetetaan kenttäalueella mahdollisimman nopeasti, viimeistään vuoteen 2020 mennessä. Oikeuskansleri vahvisti vielä päätöksen vuoden 2015 syyskuussa. Finavia on päättänyt lopettaa toimintansa Malmin lentokentällä vuoden 2016 lopussa. Näistä lähtökohdista aluetta on lähdetty suunnittelemaan asutopainotteisena.”*

Toisin kuin lausunnossa väitetään, valtio ei ole lopettanut lentotoimintaa Malmin lentokentällä. Valtio on siirtänyt valtiollisen lentotoiminnan, kuten rajavartiolaitoksen toiminnan, muualle, mutta suurin osa siviili-ilmailusta on edelleen siirtämättä.

Valtioneuvoston päätös 25.3.2014 kuuluu kokonaisuudessaan: *”Asuntorakentamisen edellytysten parantamiseksi Helsingin seudulla valtio vetäytyy toimintoineen Helsinki-Malmin lentoasemalta siten, että alue on mahdollista ottaa asuntotuotantokäyttöön viimeistään 2020-luvun alussa. **Muutos edellyttää Rajavartiolaitoksen sekä siviili-ilmailun siirtämistä korvaavalle kentälle. Rajavartiolaitos käynnistää Helsinki-Vantaan tukikohdan hankinnan valmistelun. Finavia Oyj ja Rajavartiolaitos sopivat tilajärjestelyistä siten, että muutto Malmista uusiin tiloihin tapahtuu kustannusneutraalisti.**”*

Kaupunginhallitus viittaa lausunnossaan asiakirjaan "Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015-2018" (3.4.2014), josta yllä korostettu valtioneuvoston 25.3.2014 tekemän päätöksen yksiselitteinen ehto on jätetty pois. Valtiovarainministeriö ja Liikenne- ja viestintäministeriö ovat vahvistaneet alkuperäisen ehdon pätevyuden (liitteet).

Lisäksi kaupunki viittaa vastauksessaan muistutukseen virheellisistä tiedoista (sähköpostit 19.5.2017, liite) liikenne- ja viestintäministeriön tiedotteeseen, jonka mukaan "valtion päätökset vetäytyä Malmin lentokentältä ovat laillisia ja lopullisia". Kyseisessä tiedotteessa esitetään päätöksistä tulkinta, joka poikkeaa em. valtiovarainministeriön ja LVM:n virkamiesten lausumista 20. ja 21.9.2016, on siksi virheellinen eikä voi myöskään olla perusteena päätösten sisältöä koskevan kaupungin näkemyksen hyväksymiselle.

Euroopan parlamentin määritelmän mukaisesti 'siviili-ilmailulla' tarkoitetaan siviili-ilma-alueen harjoittamaa lentotoimintaa, lukuun ottamatta Chicagossa tehdyn kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 3 artiklassa tarkoitetuilla valtion ilma-aluksilla harjoitettavaa toimintaa. Artiklan mukaan sotilas-, tulli- ja poliisi-ilma-alkukset katsotaan valtion ilma-aluksiksi.

Kaupunginhallituksen lausunto sisältää asiakirjojen perusteella siten virheellistä tietoa viitatulta osin. Valtion viranomaistoimintojen lopettaminen ja valtion toimintojen siirtäminen muualle on eri asia kuin siviili-ilmailun lopettaminen. LVM:n selvityksen 26/2014 "Malmin harrasteilmailun sijoittumismahdollisuudet Nummelan ja Hyvinkään kentille" mukaan kentän toiminnasta on 10-20% tilaus-, viranomais- ja liikelentoja, 70% lentokoulutusta ja 10-20% harrasteilmailua. Valtion toimien osuus Malmin lentokentän toiminnasta on ollut siten alle 20%, yleisimmän arvion mukaan noin 10%. Loppu 80-90% toiminnasta on siviili-ilmailua, jonka lopettamisesta ei ole päätöstä. Helsingin kaupungin toimivalta ei riitä lakkauttamaan siviili-ilmailua, jonka siirtämistä korvaavalle kentälle on edellytetty valtioneuvoston päätöksessä. Toimeenpano edellyttää eduskunnan hyväksyntää. Uudelle korvaavalle kentälle ei ole osoitettu sijoituspaikkaa, ja Uudellamaalla olemassa olevien pienkenttien yhteenlaskettukin kapasiteetti on todettu selvityksissä riittämättömäksi edes Malmin harrasteilmailulle. Helsingin kaupunki on siten alueen käyttötarkoituksen muuttavassa yleiskaavaratkaisussaan ja kaavan hyväksyessään toimimassa valtioneuvoston päätöksessään 25.3.2014 asettaman selkeän ehdon vastaisesti.

Kaupunginhallituksen lausunnossa viitataan myös oikeuskanslerin päätökseen 23.9.2015 (Dnro OKV/1898/1/2014). Oikeuskansleri on todennut lausunnossaan Malmin lentokenttäalueen asutuskäyttöön ottamiseen liittyen: *”Seutu- ja yleiskaava-asiat, jotka mahdollistaisivat Malmin*

lentokenttäalueen asutuskäyttöön ottamisen, ovat vireillä toimivaltaisissa viranomaisissa ja aikanaan tehtäviin kaavapäätöksiin voi hakea muutosta. Tämän vuoksi en tutki kantelua tältä osin.” Oikeuskanslerin päätöksen perusteella kaupunginhallituksen lausunnossa annettu tieto ei pidä paikkaansa tältä osin. Oikeuskansleri ei ole vahvistanut päätöstä asutuskäyttöön ottamisen osalta, kuten kaupunginhallituksen lausunnossa väitetään. Lausuma on ilmeisen tarkoitushakuinen, koska erityistä tarvetta oikeuskanslerin ratkaisuun vetoamiselle ei ole ollut olemassa.

Lisäksi lausunto sisältää myös siltä osin virheellisen väittämän, ettei oikeuskanslerin ratkaisu tai kehysriihen päätös ole voinut olla asutoratkaisun lähtökohtana, koska yleiskaavan valmistelu on aloitettu jo vuonna 2012. Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivätty 13.11.2012.

17. Kaupunginhallituksen lausunnossa on esitetty tietoisesti virheellistä tietoa. Oikaisut lausuntoon on lähetetty Helsingin kaupungin kirjaamoon ennen asian käsittelyä (sähköpostiviestit liitteenä). Korjauksia on lähetetty useaan kertaan yleiskaavan valmistelun aikana.

Siitä huolimatta on vastauksissa viitattu aiempiin, samoin virheellisiin, Helsingin kaupungin kirjauksiin. Päätöstekstiä on tietoisesti perusteltu jo aiemmin virheellisiksi todetuilla ja väärillä tiedoilla.

18. Katsomme kaupunginhallituksen muistutuksista antaman lausunnon lukuisten paikkaansa pitämättömien ja siksi tarkoitushakuisilta tuntuvien väitteiden asettavan esittelijän puolueettomuuden kyseenalaiseksi ja siten osoittavan mahdollisen esteellisyyden Malmin lentokentän asian käsittelyssä. Jos mikään yksittäisistä puutteista ei yksistään osoita asian käsittelyn oikeellisuuden, puolueettomuuden ja objektiivisuuden periaatteen rikkomista, esitetyt puutteet täytyy käsitellä myös kokonaisuutena. Hallintolain mukaan esteellisyyden kynnyks ylittyä, kun luottamus esittelijän puolueettomuuteen muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Asiassa tulee tutkia esittelijän esteellisyys sekä kaupunginhallituksen lausunnon, että alkuperäisen yleiskaavapäätöksen osalta. Esittelijänä on toiminut molemmissa sama henkilö, joten jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu kaupunginhallituksen valituksista antaman lausunnon todennettujen virheiden vuoksi, vaikutus ulottuu myös alkuperäisen yleiskaavan esittelyn puolueettomuuteen. Asia ei ole ollut tiedossa valitusvaiheessa.

Kaikkeen edellä mainittuun viitaten toistamme yleiskaavaa koskevassa valituksessamme 5.12.2016 esittämämme vaatimukset.

Helsingissä 9.8.2017

Malmin lentoaseman ystävät ry.

Timo Hyvönen, puheenjohtaja

puheenjohtaja@malmiairport.fi

Liitteet:

1. Helsingin kaupungin lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle kaupunginvaltuuston päätöksestä tehdyistä valituksista koskien Helsingin uutta yleiskaavaa- kaupunkikaavaa 22.5.2017
2. Helsingin kaupungin lausunto museovirastolle valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (2008)
3. Uudenmaan ympäristökeskuksen lausunto museovirastolle valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (2008)
4. Helsingin kaupungin Lausunto ympäristöministeriölle valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevasta valtioneuvoston päätösluonnoksesta
5. MLY:n muistutus yleiskaavaehdotukseen 27.1.2016
6. Helsingin yleiskaava, osallistumis- ja arviointisuunnitelma
7. Liito-oravakartoitus 2016
8. Ympäristöministeriö: Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa
9. Helsingin kaupunginvaltuustolle jätettyjen liitteiden päivämäärät
10. HEINÄKURPAN ESIINTYMINEN MALMIN LENTOKENTÄN ALUEELLA SYKSYLLÄ 2016
11. Helsingin Malmin lentokentän alueen huomionarvoisten perhoslajien selvityksiä vuonna 2016
12. Malmin lentokentän lepakkoselvitys 2016
13. LVM: Malmin harrasteilmailun sijoittumismahdollisuudet Nummelan ja Hyvinkään lentokentille
14. Hallituksen päätös rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden suunnitelmaa 2014
15. Kantelu oikeuskanslerille Malmin lentokenttäalueen käytön suunnittelusta 2015
16. Muistutus kaupunginhallituksen esityksen tekstistä 19.5.2017
17. Valtiovarainministeriön vastaus selvityspyyntöön hallituksen päätöksen muuttamisesta
18. LVM:n vastaus selvityspyyntöön hallituksen päätöksen muuttamisesta
19. LVM: Valtion päätökset vetäytyä Malmin lentokentältä laillisia ja lopullisia
20. MLY:n valitus Helsingin yleiskaavasta

Lisäksi toimitamme päivitettyt perhos- ja lepakkotutkimukset erikseen.